

СЕКЦІЯ 3. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК І СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

УДК:338.2

Бойківська Галина

*к.е.н, доцент кафедри менеджменту персоналу та адміністрування
Національний університет «Львівська політехніка», Львів
boikivskagalyna@gmail.com*

Дончак Леся

*к.е.н, доцент, доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Тернопільський національний економічний університет, Вінниця
lesiadonchak@gmail.com*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В УКРАЇНІ

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ В УКРАИНЕ

CURRENT STATE AND PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE

Анотація. Активізація інноваційних процесів є пріоритетним для розвитку національної економіки, оскільки може забезпечити підтримку конкурентоспроможності України на світовому ринку за рахунок підвищення ефективності виробництва в цілому та підприємницької діяльності зокрема. Одним із шляхів забезпечення конкурентоспроможності компанії, що є основою економічного зростання країни та забезпечить її фінансову незалежність, є активне впровадження інновацій, які є складовими сталого розвитку економіки країни.

Аннотация. Активизация инновационных процессов является приоритетным для развития национальной экономики, поскольку может обеспечить поддержку конкурентоспособности Украины на мировом рынке за счет повышения эффективности производства в целом и предпринимательской деятельности в частности. Одним из путей обеспечения конкурентоспособности компании, является основой экономического роста страны и обеспечит ее финансовую независимость, является активное внедрение инноваций, которые являются составными устойчивого развития экономики страны.

Abstract. Intensification of innovation processes is a priority for the development of the national economy, as it can ensure the support of Ukraine's competitiveness on the world market by increasing the efficiency of production in general and the activities of enterprises in particular. One of the ways to ensure the competitiveness of the enterprise, which is the basis of economic growth of the country and will ensure its financial independence, is the active implementation of innovations that are components of sustainable development of the national economy.

З поміж багатьох країн, Україна – одна з країн, яка заявила про важливість впровадження інновацій для вирішення пріоритетних соціально-економічних проблем країни. Інновації в соціально-економічній системі – це спосіб більш ефективно використовувати ресурси. Загалом, суть інноваційних процесів, що відбуваються в будь-якій складній виробничо-економічній системі, полягає в прогресивному, якісно новому підході, який постійно відбувається у часі та просторі та сприяє кращій якості життя, забезпечуючи його високий рівень; це система узгоджених заходів, в результаті якої інновація переходить від ідеї до конкретного продукту, технології, структури чи послуги та поширюється в економічній практиці та соціальній діяльності.

Низький рівень розвитку інвестиційно-інноваційних процесів є основною причиною кризи в роботі сучасних підприємств, яка гальмує проведення реформ та досягнення ними стійкого функціонування в умовах динамічного високо конкурентного ринкового середовища (таблиця 1).

Таблиця 1

Впровадження інновацій на промислових підприємствах [1]

рік	Частка кількості промислових підприємств, що впроваджували інновації, в загальній кількості промислових підприємств, %	Кількість упроваджених у виробництво нових технологічних процесів, одиниць	З них нових або суттєво поліпшених маловідходних, ресурсозберігаючих технологічних процесів	Кількість упроваджених у звітному році видів інноваційної продукції (товарів, послуг), одиниць	З них нових видів машин, обладнання	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої продукції промислових підприємств, %
2015	15,2	1217	458	3136	966	1,4
2016	16,6	3489	748	4139	1305	... ¹
2017	14,3	1831	611	2387	751	0,7
2018	15,6	2002	926	3843	920	0,8
2019	13,8	2318	857	2148	760	1,3

¹ показник не розраховувався

Глобалізація та сучасні комунікаційні технології створюють можливості для існування та розвитку успішних інноваційних підприємств та кластерів, незалежно від рівня технологічної відсталості, низької купівельної спроможності споживачів та регіональної віддаленості та інтеграцію в міжнародні ланцюжки створення доданої цінності. Саме вказані процеси, позитивно вплине на розвиток багатьох галузей економіки та створить додаткові можливості для місцевого малого та середнього бізнесу. Крім того, інновації мають властивість масштабуватись, що сприятиме виходу інноваційно-активних підприємств в Україні на міжнародні ринки інноваційних продуктів та забезпечить сталий конкурентоспроможний розвиток економіки держави в цілому [2].

Багато експертів характеризують сучасний стан інновацій в Україні як такий, що знаходиться в стані кризи та є невідповідним сучасному рівню інноваційних процесів у промислово розвинених країнах. Україна наразі представлена у кількох міжнародних рейтингах, які оцінюють інноваційний потенціал країни, технологічну та інноваційну конкурентоспроможність, зокрема в таких:

- Глобальний індекс інновацій Global Innovation Index 2019 – 47 місце серед 127 досліджуваних країн (2019 р.). у 2019 р. спостерігається незначне підвищення рейтингових позицій (50 місце у 2018 році) за 10-ма складниками (інститути; інфраструктура; макроекономічне середовище; навички і вміння; ефективність товарних ринків; ефективність ринку праці; впровадження ІКТ; ємність ринку; розвиток бізнесу; інноваційна спроможність) [3].

- Індекс інноваційного розвитку агентства Bloomberg.

Досліджуючи рейтинг інноваційних економік у 2020 році, складеному Bloomberg, можемо спостерігати наступне: Україна понизила свої позиції на 3 пункти, порівнюючи з минулим роком. Про це свідчать результати щорічного опитування Bloomberg Innovation Index - 2020. Україна отримала найнижчий бал у позиціях «інтенсивна високо технологічність» та «патентна діяльність» [4].

- Глобальний індекс конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index) – за 2019 рік Україна втратила дві позиції в Індексі глобальної конкурентоспроможності Світового економічного форуму (ВЕФ) і опустилася на 85 місце із 141 країни. Аналізуючи матеріали щорічного звіту ВЕФ, найбільший спад був зафіксований у секторі фінансових систем, де рейтинг України знизився на 19 пунктів до 136-го місця, а за показником сектору охорони здоров'я на 9-ть пунктів – відповідно зайняв 101-е місце. [5].

- Інноваційний індекс Європейського інноваційного табло (Innovation Union Scoreboard – IUS) – «повільні інноватори». Щодо України, то у 2018 році вона посіла 27 місце в рейтингу IUS, як і в 2017 році, покращення на одну позицію в порівнянні з 2016 роком. (28 місце), і та на 3 позиції в порівнянні з 2015 роком [6].

- Глобальний індекс конкурентоспроможності талантів (Global Talent Competitiveness Index) – 66 місце серед 132 досліджуваних країн (2020 р.). Стосовно показників, які характеризують технологічний рівень України, то вони враховані в критерії «глобальні знання», який включає в себе навички високого рівня і вплив таланту [7].

Аналіз позиції України в міжнародних рейтингах дозволяє зробити висновки щодо загальної тенденції зниження інноваційної активності України в порівнянні з розвиненими країнами. Водночас, на думку міжнародних експертів, основними конкурентними перевагами України на світовій арені останніх років, її сильними сторонами є результати знань та досліджень, продукти інтелектуального капіталу.

Для посилення інноваційної діяльності Україні необхідно провадити відповідну державну політику, спрямовану на організацію саме науковій інноваційних досліджень відповідно до міжнародних стандартів та підвищити витрати на наукові розробки, нові технології для досягнення тих норм, які прийнятні у світових практиках.

Проблеми інноваційної активності українських підприємств слід вирішувати за такими напрямками: активізація інновацій через розробку та реалізацію національної інноваційної політики, спрямованої на активізацію інновацій як пріоритет загальної стратегії соціально-економічного розвитку держави; створення сприятливих інституційних умов для інновацій у країні; впровадження ефективної юридичної підтримки інноваційної діяльності підприємств; вдосконалення механізмів фінансування інновацій; захист національного ринку, стимулювання його розвитку та інфраструктури, запровадження ефективних механізмів стимулювання інновацій; створення умов для українських підприємств для можливості експорту своєї продукції на зовнішні ринки, підтримка здорової конкуренції на внутрішньому ринку, що стимулюватиме підприємства до генерування інновацій; створення умов для співпраці та злиття малих та великих підприємств; підтримка провідних великих підприємств та асоціацій, здатних реалізовувати національні інноваційні стратегії; розвиток науково-промислового співробітництва, венчурного бізнесу, промислової та фінансової інтеграції, у тому числі на міжнародному рівні; забезпечення тісної інтеграції виробництва, фінансів, науки, освіти з метою забезпечення прогресивного розвитку науки і техніки; зниження вартості кредитних ресурсів (пільгові позики), що є одним із важливих джерел фінансування інновацій; підтримка розвитку людського капіталу тощо.

Література:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Розділ Наука, технології та інновації. Впровадження інновацій на промислових підприємствах. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 02.05.2020)

2. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80/print> (дата звернення: 12.05.2020).

3. Global Innovation Index 2019. Winning with Global Innovation. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2019.pdf (дата звернення: 12.05.2020).

4. These Are the World's Most Innovative Countries URL: <https://www.bloomberg.com/europe>(дата звернення: 12.05.2020).

5. The Global Competitiveness Report 2019. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (дата звернення: 12.05.2020)

6. European Innovation Scoreboard 2019. Report European Commission. URL: https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en (дата звернення: 12.05.2020).

7. Global Talent Competitiveness Index 2020. URL: <https://gtcistudy.com/the-gtci-index/#gtci-country-view> (дата звернення: 12.05.2020)